

MUXABBAT PSIXOLOGIYASI

Nurǵalievá Xurshida

Ámeliy psixologiya baǵdarı talabası.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12657476>

Annotatsiya. Psixologiyada muhabbat túsinigi bir neshe kerı túsiniklerge iye. Qániygelerdiń aytıwına qaraǵanda, haqıyqıy muhabbat perzentinızge bolǵan muhabbatqa uqsaydı. Ol tolıq belsendilik hám empatiya qábiliyeti menen ajıralıp turadı. Tezis muhabbat sezimin psixologiyalıq tárepten analiz qılıp, onıń túrleri hám insan psixologiyasına tásirin úyrenedi.

Tayanış sózler: muhabbat, Freyd, libido, jınıslıq gormonlar, Volster, Shexter, Fromm.

THE PSYCHOLOGY OF LOVE

Abstract. In psychology, the concept of love has several negative connotations. According to experts, true love is like the love you have for your child. It is characterized by full activity and the ability to empathize. The thesis analyzes the feeling of love from a psychological point of view, studies its types and its impact on human psychology.

Key words: love, Freyd, libido, sex hormones, Volster, SHexter, Fromm.

ПСИХОЛОГИЯ ЛЮБВИ

Аннотация. В психологии понятие любви имеет несколько негативных коннотаций. По мнению экспертов, настоящая любовь подобна любви к своему ребенку. Для него характерна полная активность и способность к сопереживанию. В диссертации анализируется чувство любви с психологической точки зрения, изучаются его виды и влияние на психологию человека.

Ключевые слова: любовь, Фрейд, либидо, половые гормоны, Вольстер, Шехтер, Фромм.

Kirisiw

Psixologiyalıq kóz qarastan, muhabbat ele da júdá anıq emes shegaralarǵa iye. Insan muhabbat obiektin kórgende onıń júrek urıwı tezlesedi hám minez-xulqı ózgeredi. Muhabbat insanǵa hám unamsız, hám unamlı tásir kórsetiwi múmkin. Ol óz-ózinen payda boladı hám aqılǵa boysınbaydı.

Geybir psixologlardıń atap ótiwınshe, muhabbat insandı sotsializatsiya qılıw usılı bolıp tabıladı. Basqalar bunı jınıslıq gormonlar islep shıǵarıw nátiyjesi dep ataydı. Freyd onı tiykarǵı tileklerdiń energiyası dep esapladı. Ol bunı libido aktivliginen kelip shıǵatuǵın qızıǵıwshılıq dep atadı.

Zamanagóy psixologiyanıń muhabbat haqqındaǵı qarastarı hár túrli bolıp tabıladı. Shaver, Hazen hám Bredshonıń muhabbat teoriyası adamlardıń muhabbatı túrlishe seziw qábiliyetin erte balalıq dáwirindegi analar menen múnásebetleriniń ózgeshelikleri menen anıqlama beredi. Er jetken insan óz muhabbat múnásebetlerin bul múnásebetler modeline muwapıq tárizde quradı, bul er adam hám hayal ortasındaǵı muhabbat ana hám bala ortasındaǵı múnásebetlerdiń uqsashlıǵı esaplanadı. Mudamı emes hám hámme de ana hám bópe ortasında ideal múnásebetlerge iye bolmaǵanlıǵı sebepli, úlkenler ortasındaǵı muhabbat múnásebetleri ózgeshe boladı. Ózine isengen adamlarda ózin tastap ketiw múmkinshiligi haqqında qayǵırmaytuǵın tınısh muhabbat bar;

Tınıshsız muhabbat jaqın múnásebetlerden qorqatúğın isenimsiz adamlarğa tán bolıp tabıladı. Jabıq, isenimsiz adamlar múnásebetlerdegi jaqınlıq hám ashıqlıqtan qolaysızlanadı. Tınısh emes muhabbat sherikleri olardıń ketiwinen qorqatúğın, uwayımlı adamlar arasında payda boladı. Óz-ara múnásebetlerdiń bekkemligi haqqındağı uwayım-qayğı, sheriktiń sezim-tuyǵılarına isenimsizlik olardıń muhabbatı tınıshsız hám shıdap bolmaytuğın jaǵdayǵa keliwine alıp keledi.

E.Volster tárepinen islep shıǵılǵan romantik muhabbat teoriiyası, S.Shexterdiń eki komponentli dep atalatuğın modeli menen baylanıslı bolıp, ol sezim menen baylanıslı tájiriya benıń ajıralmaytuğın bólegi retinde óz jaǵdayın, óz-ózin tanıw momentin aytıp ótedi. S.Shexter teoriiyasına kóre, emociya-sezimler bir waqıttıń ózinde eki faktor: fiziologiyalıq qozǵalıw hám subiektiń sezimleri kózqarasınan ózi ushın anıqlama bere alıw qábiliyetiniń kombinaciyasınan payda boladı. E.Volster ıshqıy muhabbat málim jaǵdaylarda insannıń fiziologiyalıq qozǵalıw jaǵdayın ózine eń maqul túsetuğın túsindiriw retinde payda bolıwın usınıs etti. Unamlı hám unamsız sezimlik jaǵdaylar, mısalı, qáweter, muhabbat ushın zárúr shártler bolıwı múmkin. Tek olar málim dárejedege fiziologiyalıq qozǵalıwdı támiyinlewi zárúrli bolıp tabıladı.¹ Muhabbat E.Frommnıń táliymatı boyınsha, biz bul sezimdi sezinetuğın insannıń turmısı hám rawajlanıwına aktiv qızıǵıwshılıq bolıp tabıladı. Aktiv qızıǵıwshılıq bolmaǵan orında muhabbatta bolmaydı.

Fromm muhabbatıń bir neshe túrlerin anıqlaydı:

- erotik - er adam hám hayal ortasındağı muhabbat;
- birádárlıq, adamlar ortasındağı múnásebetler idealı bolıp xızmet etetuğın, húrmet, teńlik hám sheriklikke tiykarlanǵan;
- analıq, ǵamxorlıq hám juwapkershilik menen sáwlelendirilgen; bul muhabbat shártsiz, logikasız, kúshsizlerge bolǵan muhabbat, bul jerde umtılw ústinlik etedi;
- óz-ózin súyiw onıń bar ekenligi; onıń joq ekenligi adamǵa munasábetlerdi ornatiwǵa múmkinshilik bermeydi, muhabbatı basqa adamlar menen bólisiw, sebebi ózin súye almaǵan adam bunday emes basqasına muhabbat bere aladı;
- ómirdiń barlıq kórinislerinde óz tastıyǵın tapqan Qudayǵa bolǵan muhabbat;

Maslou gumanistik psixologiyasında muhabbatqa bolǵan mútajlikti fiziologikalıq mútajlikler menen bir qatarda qáwipsizlik, óz-ózin húrmet qılıwǵa bolǵan mútajlikti, ierarxiyalıq strukturanı qalıplestiretuğın tiykarǵı insan mútajliklerinen biri dep esaplaydı.

Juwmaq

Muxabbatqa psixologiyalıq kóz qarastan túrlishe táriyipler beriledi. Bul sezimniń rawajlanıwı hám túrleri insannıń tárbiyası, sociallıq ortalıǵı hám emocional jaǵdaylarına baylanıslı bolıp, olardıń shańaraq qurıwında úlken ról oynaydı.

REFERENCES

1. Абрамова Г.С. Общая психология: Учебное пособие для вузов / Г.С. Абрамова. - М.: Академический Проект, 2005. - 496 с.
2. Аванесов Р.И. Русское литературное произношение: Учебник для вузов / Р.И. Аванесов. - М.: Просвещение, 1984. - 384 с.

¹ Абрамова Г.С. Общая психология: Учебное пособие для вузов / Г.С. Абрамова. - М.: Академический Проект, 2005.

3. Айзенк М. Психология для начинающих / М. Айзенк. - СПб.: Питер, 2004. - 384 с.
4. Бачинин В.А. Психология: Энциклопедический словарь / В.А. Бачинин. - СПб.: Питер, 2005. - 272 с.
5. Гиппенрейтер Ю.Б. Введение в общую психологию. Курс лекций / Ю.Б. Гиппенрейтер. - М.: ЧеРо, 2006. - 336 с.
6. Годфруа Ж. Что такое психология: В 2-х т. / Ж. Годфруа. - М.: Мир, 2004. - 496 с.
7. Гримак Л.П. Резервы человеческой психики / Л.П. Гримак. - М.: Мир, 2004. - 319 с.
8. Культура русской речи: Учебник для вузов / Под ред. Л.К. Граудина, Е.Н. Ширяева. - М.: Норма, 2006. - 560 с.
9. Майерс Д. Психология / Д. Майерс. - Мн.: Попурри, 2007. - 848 с.
10. Маклаков А.Г. Общая психология / А.Г. Маклаков. - СПб.: Питер, 2007. - 592 с.
11. Sagindikova N. J. RESEARCHING THE ESSENCE OF GENDER IN PSYCHOLOGY //Modern Science and Research. – 2024. – Т. 3. – №. 1. – С. 999-1003.
12. Sagindikov J. N. TAKE RESPONSIBILITY IN STUDENT LIFE //Modern Science and Research. – 2024. – Т. 3. – №. 1. – С. 1038-1042.
13. Sagindikova N. J. RESEARCHING THE ESSENCE OF GENDER IN PSYCHOLOGY //Modern Science and Research. – 2024. – Т. 3. – №. 1. – С. 999-1003.
14. Daribaev A., Sagindikova N. HISTORY OF PSYCHOLOGY //Modern Science and Research. – 2024. – Т. 3. – №. 1. – С. 1162-1166.